

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca 47-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA.

Egész évre 16 frt. v. 32 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona. Félévre 8 frt. v. 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. v. 8 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Telefon szám: 9.

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

Telefon szám: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

HIRDETESI DÍJAK:

Egy négyzetes centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sorok 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyilvántartási díjak:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Politikai kenyérsütés.

Egyik bécsi lap tudósítója egy sok tekintetben érdekes cikkben Ausztria belügyeivel foglalkozik.

Egyebek közt arra a konklúzióra is jut, — a mit mi is már gyakran hangzottunk — hogy Ausztriában a jelenlegi parlamentáris kormányzat sokkal már fenn nem állhat.

Azután megjósolja, hogy a jelenlegi kormányzat helyébe nem sokára ismét a Taaffe-régime fog következni. Ezt a ténnyt abból magyarázza ki, hogy Taaffe gróf ma az egyedüli államférfi, a ki a felség feltétlen bizalmát bírja és ő az uralkodó iránt feltétlen hódolattal viseltetik.

Ezután még azt is állítja, hogy a jövő osztrák kabinet a „mindennapi kenyér-kormány” lesz. Ennek pozitív programja a Magyarországgal való kiegyezés megújítása.

A kiegyezés megújítása — a tudósító nézete szerint — mindenik osztrák kormányának a létfeltétele.

Hát ezt mi menten el is hisszük, mert az bizonyára nem közömbös dolog Ausztriára nézve, hogy továbbra is élőkódjék — még pedig szerződéses jog alapján — Magyarország népeinek verejtékes filléreire.

Azt is rögtön elhiszzük, hogy a kiegyezési szerződés megújítása olyan kenyér, a melyet minden 10-dik esztendőben meg kell sütni.

Minthogy pedig a kiegyezési szerződés érvénye 1897. február havában jár le, elérkezett már az ideje annak, hogy az illetékes tényezők már most megtegyék az előkészületeket az 1897-ben bekövetkező politikai kenyérsütéshez.

És úgy látszik Ausztria politikai köreiben már kezdenek is komolyan foglalkozni e kérdéssel, s már most találgatják, hogy kiből alakíttassék meg az a kormány, a mely a politikai kenyérsütés szükséges műveleteit keresztül vigye.

Úgy kell lenni, hogy nagyon is komoly és életbevágó érdekek állanak látják az osztrák politikusok, hogy a kiegyezési szerződés Magyarországgal megújíttassék nemcsak, hanem oly feltételek mellett történjék az újszerződés megkötése, a melyek a mainál kedvezőbb állapotokat teremtsenek.

Már, hogy illőképen méltathassuk az osztrák politikusoknak abbéli igyekezetét, mely szerint már most — a kenyérsütés előtt két évvel — csinálják a hangulatot ahhoz, hogy a hivatott tényezők idejekorán fegyverkezzenek a Magyarországgal megvívandó küzdelemhez, hát röviden csak azt a kérdést kell feltennünk, hogy a kiegyezési szerződésen melyik állam javára és előnyére kell változtatást tenni; Ausztria, vagy pedig Magyarországára?

Tán nem is kell a bizonyítást még csak meg is kísérelnünk abból a czélből, hogy a jelenleg még hatályban levő kiegyezési szerződés tulajdonképen — a mióta Deák Ferencz megalkotta — folyton az osztrák érdek szempontjából lett megjavítva, új feltételek és kikötésekkel ellátva. A mikor csak alkalom kínálkozott — az osztrák érdek mindig rést tört magának az eredeti feltételeken és még ezzel sem elégedett meg, hanem a szerződésnek minden homályos pontját vagy kifejezését a maga javára magyarázta, úgy, hogy Magyarország egészen ki van szolgáltatva az osztrák haszonlesésnek és a legmeszezebb menő politikai önzésnek.

Az osztrák államférfiaknak nem lehet szemrehányást tenni, mert azok — minden előzetes hangulat csinálás nélkül is — minden alkalmat megragadtak, hogy Magyarország gyöngeségét és a magyar statusbólcsék vétke

könyelműségét kihasználják úgy annyira, hogy Magyarország az anyagiakat illetőleg egy provinciális nívójára süllyed le.

Most tehát, a mikor arról van szó, hogy 1897. február havában a kiegyezési szerződést megújítsák, akkor elsősorban nekünk magyaroknak kell a hangulat-csinálásban előljárnunk és e tekintetben az első teendő egy erős, erélyes és czéltudatos kormányt alakítani, a melynek főfeladata legyen alaposan megrostálni azt a szerencsétlen kiegyezési szerződést, a mely csak arra alkalmas, hogy Magyarországot Ausztria közprédájává tegye.

Mióta az a szerződés fennáll, Magyarország csak erős vérlátatának köszönheti, hogy úgy, a hogy lépést tud tartani a civilizáció és az közvagyonosodás útján, ha tehát most kínálkozik fog az alkalom, akkor Magyarország legyen részen és szedje össze ideje korán a fegyvereit, mert — a mint látszik — odaát készülnek már új csapást mérni árva fejűnkre.

A német nyelv iskoláinkban.

Gyula-Fehérvárról Kolozsvárra, onnan Debreczenbe, aztán meg Budapestre utaztam. A vasuton mindig időszert, napi alkalmasságu dolgokról szokás beszélni.

Most kettőtől beszéltek: a tizenhárom huszár kivégzéséről és az iskolai vizsgák eredményéről. Mondhatom, hogy izgalmas két tárgy s ezért bátor vagyok felhívni rá a t. szerk. ur figyelmét.

Az iskolai vizsgálatokról, a mit egész uton hallottam, nagyon megragadta figyelmemet. Mintha csak összebeszélt volna mindenki, tökéletesen úgy monda, akkuratúráit róla. Pedig az egyik, a ki mondta, már le szállt Bánffy-Hunyádnál, a másik a ki újra kezdte, Nayváradnál jött a vasutra. A diákok Debreczenből hazavivő szülő megint bűnösök egyértelműséggel ismét arról beszéltek, a miről a püspökládányi étteremben diákokkal körülített apák és a Szolnoknál fölszállt öreg ur.

Ebből a beszélgetésekből és panaszból az iskolának, a középiskolai oktatásnak sajtósága jelensége tűnik föl, a melyre figyelni kell. Nekem legalább nagyon megragadta a figyelmemet. Egyforma, szakaszított mású panaszokat hallottam ismétlődni.

Értelmes emberek beszéltek. Az egyik köztiszteltet tagja a bírói karnak. Az iskolai ügy fejlődését mindnyájan dicserék, kevésbé a tanárokat. Apák voltak, kik fiaik révén az épen bevégeződött vizsgák hatása alatt álltak. Iskolavégzett, diplomás emberek. Az iskolai tanulmányok tulterheltségéről nem szóltak, de annál többet a német nyelv tanításáról. Csakis arról. Panaszuk, elégtelenségük mind ebben összpontosult abban a benyomásban, melyet fiaik tanulási eredménye fakasztott bennük.

A középiskolának legnehezebb tantárgya ez idő szerint a német nyelv. Ezt tárgyalta a kóupéban. A latin nyelv, a matematika ellen nem panaszkodik a tanuló, nem panaszkodik a többi tantárgy ellen sem, hanem a német nyelvtől retteg. A bukások, a gyöngye érdemsorozatok legnagyobb része a német nyelvre esik. Egész iskolai évben egy gimnasiunai tanuló semmit sem tanul oly hosszan, oly kinosan, mint a német nyelvet és mégis ebből nyeri a leggyöngyebb kalkulust, ebből bukik meg a legtöbb. Egyiket-másikat csak az menti meg a bukástól, mert különben jó tanuló.

A tanárokat okolják. A német nyelv tanítása magok a tanárok közt sem kedves, mert nincs hozzá becsyág. A legtöbb maga is csak töri a német nyelvet, a ki pedig érti, annak szívesen a kezében hagyta. Úgy tetszik, mintha a német nyelv tanítására „kiselejteznék” a tanárokat, vagy a fiatalabb erőket kényszerítenék rá. Tényleg, a kik a német nyelvet tanítják, nem „virágai” a tanári karnak. Tekintélyük még kezdődik, vagy elfogyott. Az ifjúság jól ismeri az ilyen tanárokat, kedvetlenül sokott tanulni tőlük.

De nem is olyan könnyű német nyelvre tanárt kapni. Kevés beszél közülük németül, hiszen ha a miniszterek is el lehetnek német tudomány nélkül, professzori állást miért akasztana meg. Ezek föladják a leckét a könyvből, úgy tanítanak. És pedig leginkább kezdetben tanítanak így. És miből áll ez a tanítás? Könyv nélkül kell szöveget bema-golni, prózát, verset. A ki legjobban ledarálja, az jó! Gyötrelmes tanulás, mikor valakinek fogalma sincs a német nyelvről. Mert, hogy fogalma legyen, azt nem tanítják. A tanuló aztán egyszer csak olyan osztályba kerül, a hol már német klasszikusokat kell fordítani. Akkor aztán kész a baj, pláne, ha egy né-

metbe rekedt tanárra akad, a ki már erről a deportációnális sivár szigetről úgy sem bir menekülni, s komor félelmisséggel és szekundákkal zsindelyezi tekintélyét.

Hat esztendőig tanul a magyar fiú németül a gimnasiunokban, de azért nem képesek megtanítani németül, még annyira sem, mint latinul.

Mi ennek az oka? Miért oly féltelmes és gyűlölt tantárgy a német nyelv? Miért oly véghetetlen csekély belőle az eredmény?

Erdemes volna azt vizsgálni. Hiszen csak elég fontos egy oly oktatási és tanítási anyag, mely a tanulóknak minden tantárgy közt a legtöbb idejét veszi igénybe, mely elvonja a többi tantárgytól, melynek sulya miatt lehetetlen lépést tartani egy magyar ifjunak clyan iskolatársával, a ki a német nyelvet a családi körben elsajátította.

A mi paedagógusaink még nem foglalkoztak azzal a kérdéssel, hogy micsoda hátrányban vannak gyermekeink más országok tanuló ifjúsága mellett, kiknek nem nyomja a nyakukat az a teher, mely a mi ifjainkat csapatosan töri le a szekundába és elvonja egyéb tanulmányaitól! Nem olyan mellékes kis dolog ez.

Tanárr úgy sincs elég, mert a pálya nem kecsegtető. Jó tanár vajmi ritka. A német nyelvre a leggyöngyöbbek jutnak, vagy a meghasonlott kedélyek. Hogy miképen tanítanak, azt mindig a tanítványok mutatják.

Erről és a sok bukásról hallottam sokakat beszélgetni.

Azért írtam meg t. szerkesztő ur, hogy néhány nap mulva, mikor az iskolai értesítőket küldözgetik szerteszét, méltóztassék figyelemmel kísérni, hogy a német nyelv tanításának ott kimutatott sebesültjeiből és el-esettjeiből valóban ki lehet-e vonni azt a tanulságot, hogy nálunk a német nyelv tanításához nagyon sok szó fér és hogy annak nemcsak a vasuti kupében kell hangzani.

Egy utas.

Hunyadmegye és az elszórt tagok.

Fentebbi hangzatos czimmem egy rövid cikk jelent meg az „Ellenzék” f. év jun. 22-diki számában K. g. megjegyzéssel. Hogy ki legyen ez a K. g., nem is sejttem, de nem is kutatom. De csudálkozom rajta, hogy egy ilyen szerintem, egészen közérdekű ügyben a titkolózást szükségesnek tartja, s másfelől sajnálatommal fejezem ki a felett, hogy akad ember, ki a dolgok ismerete nélkül ily, úgy nemzetiségi, mint felekezeti tekintetben nagyfontosságú ügyet privát érzelmei szerint viszen a nyilvánosság piacára.

Első tekintetre látható, hogy a két részre osztott cikk I. része csak egy bevezetéstől odavetett karczolat, a fő a dologban, hogy lezállhasson mielőbb Tordosra, s hon- és nemzetemről eszméit ezt illetőleg hangoztassa.

Nós hát, ezt az I. részt illetőleg elég lesz részünkről pár rövidke megjegyzés. Hiszen ezen egészen személyes motívumok alapján keletkezett cikkkecske tán nem is igényli a vele való hosszas foglalkozást. Megjegyzem e részt illetőleg, hogy mindaz, a mi abban foglaltatik, azt bizonyítja, hogy írja vagy nem ismeri a vajda-hunyadi ref. egyházme-gyét, vagy ezuttal nem akarja ismerni azt. Ezt bizonyítja az az odavetett numerusok, melyek a valóságnak éppen nem felelnek meg. De ezt bizonyítja főleg azon állítás, hogy Szászvárostól M.-lyéig a vasut mentén fekszenek a legnépesebb ref. egyházközségek.

E vonalon ugyanis, a vasut mentén csupán 3 népesebb egyházközségünk van, u. m. Szászváros, Piskitelep és Déva. Hogy ezek közül az első nemcsak a felekezeti, de a nemzeti érdekeknek is mennyire tesz elég nagyra nem becsülhető szolgálatakat, ezt tudja mindenki, a ki a viszonyokkal ismerős. En azért nem foglalkozhatom vele, mert püspöki vizsgálat alatt álló czélu levén, belső dolgait kevéssé ismerhetem. Hogy a más kettő közül az egyik Déva, már a multban is, a másik csaknem keletkezése óta, oly gőczpontok, melyek hivatva vannak a jelzett szolgálatokra, az kétséget nem szenved. Nemcsak, hanem ezen két e. k. az, melyek a Maroson tuli sílányabb helyezett egyházközségekre is, mint Nagy-Rápoltra, Haróra is befolyással vannak azáltal, hogy ezeknek népe amazok intelligensebb elemeivel való gyakori érintkezéstől által nemzeti és egyházi öntudatában erősödik.

Lossád legnépesebb egyházközségeink egyike már nem a Maros mentén fekszik, Rákod pedig épen a Cserna völgyében V. Hunyad mellett, Alpesten ennek tökömszédja s bár egyikben sem mondható fényesnek a papi állás, de élhető mindenkiben. A két elsőben ugyanis az újabb időben 600 frt. (mit ezikköznek is tudnia kellett) az utóbbiban pedig megközelíti a 800 forintot a papi fizetés.

Annai bizonyos, hogy mindezen községeknek papja van jelenben is, s az is bi-

zonyos, hogy ezen — elismerem — szegény egyházközségeknek és papoknak köszönhetjük azt a csodát első sorban, hogy Hunyadmegyében a magyar szó nemcsak él, hanem napról napra terjed, s hogy a nemzeti öntudat — annyi vész, baj és nehézség között el nem enyészett; akkor pedig, midőn — mint ciklikró mondja — a Hunyadmegyében létező 270,000 lélekből csupán 15 ezer magyar ajku.

Egy tény, hogy Petrozsényben mind ez ideig nem tudtunk kellőképen gondoskodni, úgy felekezeti, mint ezzel kapcsolatos ügyeinkről, holott pedig ez egy oly napról napra fejlődő telep, melynek fontosságát és jövőjét minden felekezeti felismerő, miért is igyekezett mindenik jól szervezett papi állásokat létesíteni, sőt a g. keleti kath. és róm. kath. éppen esperességeket. Pedig bizonyos az is, hogy itt a késedelemben veszély van, s bizonyos az is, hogy Hunyadmegye jövő képmének megalkotásában Petrozsény, Piskitelep, Hunyadnak nem kis szerepe leend.

Ezt el ismerte a megyénk is, nem most, de már évek előtt, de az eszmé csak az év folyamában lett érette, egy a petrozsény-piskitelepi körlelkész által az e megye elé terjesztett nagybbszabásu tervezet által, melyet az e megye úgy a f. évi március 14-iki, mint részleteire nézve jun. 10-iki népes gyűlésben, magáévá tett, határozattá emelt, teljes tudatával annak, hogy ezen tervezet megvalósítása által sem Tordos, sem más ezen határozat által érintett e. k.-nek „életgyökérére nem tette a fejszét.”

Tordos történetét megírtam elődeim feljegyzései után, hiven és lelkiismeretesen, s közzétettem a Prot. Közlönyben. Nem tudom olvasta-e azt ciklikró? Kérem olvassa el s megfogja látni: mi volt a tordosi e. k. a multban? Elvértült munkaképtelenné vált professzorok nyughelye, síluma. — Megfogja látni, hogy egészen téves, legből kapott állítás, mely szerint Tordoson előlshosodás történt volna. Soha! Egyetlen esetet nem mutat föl a község története, hogy valaha ref. magyar emberből e helyen oláh lett volna! Hanem — fájdalom — már a megtelepüléskor többen voltak itt az oláhok mint a magyarok. S megfogja tudni azt is, hogy ennek, mint már szervezett e. községnek éllete tulajdonképpen ott kezdődik, melyet cikkezett a hanyatlás korának nevez t. i. midőn 1862-ben a dévai zsinaton az erdélyi ref. egyházkerület a szász lutheránusoktól, felgyülele alá vette azt, hiszen addig saját kebeléből még kurátora sem volt, hanem a szászvárosi decanátus rendelt részére a szászvárosi czivisek közül s olykor pláne lutheránus vallású kurátort. Vagy talán a névkönyvi numerusokban keres és találja a hanyatlást?

Ebben is egészen tévedésben van. A ki ismeri a dolgokat, tudni fogja, hogy mily nagy lelkiismeretességgel lettek kiállítva a mult idők statisztikai adatai. S a tordosi pap, néhai elődöm pedig kényszerítve volt rá, hogy a megelőző névkönyvi adataikat ne kisebbítse, hanem 1—2 taggal növelje, mert hiszen a szt. irigység szegényen folytonosan rágódott, „hogy ingyen esz a nagy dézsma-kárpótlási jövedelmet” (mintha bizony ő arról tehetett volna, ha hivi esekély száma több munkával nem terhelte). A numerusokat illetőleg ne tessék még egyet felel, azt t. i., hogy 1873-ban egy rem járt be hazánkat is, rettenetes emberáldozatot követelően, különösen a szegény néposztályból, úgy, hogy ez évben a tordosi ref. egyházközségben, — hol pedig rendes körülmények között 1—2 haláleset fordul elő évenként — az anyakönyv tanúsítása szerint 26 egyén temetett el. S nem sokára rá differitiz-járvány következett, 1876-ban 12 egyén halt el. De meg fogja tudni a tordosi ref. egyházközség történetéből azt is, hogy az a taxális viszony, mely a hivat és egyházközség között egészen 1893-ig fennállott, miként volt gátja a szaporodhatásnak? Ez a gát is el van már enyészteve. Ez is hitem szerint, lényeges haladás. Meg van adva a mód, mi eddig lehetetlen volt — az esetleges betelepedésnek. A 21 numerust tevő tordosi magyar ember azon törekvés fenntartására, mely szerint a szaporodás azért, hogy az egyházi taxás földet ne oszcoljanak sok felé, minden áron meggátoltassék, többé nincs ok. Tehát Tordoson 30 év alatt nem vesztettünk semmit, hanem a mit emberileg lehetett, mindent megnyertünk. Hivünk csak úgy beszélnek itt is a magyar nyelvet, mint bármely más hunyadmegyei ev. ref. községben élő hivünk, mint pl. N.-Rápoltnán, Rákodán, Alpestesen, Hosdán, Haróban kellő gondnal iskoláztatnak. S most van éppen folyamatban az ev. ref. egyházközség tetemes segélyével, az iskolának állami jellegűvé tétele. Mi ha megtörténend a jobb és szebb jövő felidézésében kész örömmel fogunk osztolni a magyar állam tanügyi közegeivel. S ha megtörtént az a csoda, hogy hogy a tordosi szegény, jobbadán idengenen dolgozó napzsamos ref. magyar emberből, a lezajlott nehéz időkben nem veszett el egy sem, ne tessék féltetni jövőben! Csodának mondanám, mert igazán az.

Hiszen magában a községben a f. hó 17-én történt bíró választáskor — pap és tanító beszámításával — a tordosi magyar-

ság 23 vótummal szerepelt, míg ezzel szemben épen kerek 100 vótumot számláltak az oláhok. S mégis a kis bíró magyar lett, mi pedig emberemlékezet óta nem történt. Piacuk, hol csaknem naponként megjelennek: százasvörös. Ez pedig egyik legerősebb fészke az oláh nemzetiségi aspirációknak: Körös-körül: Berkás, Bábóna, Pad, Tormás, Martind mind mind csupa tiszta oláh községek. S én mégis azt mondom, a legerősebb meggyőződés hangján állítva, hogy sem Tordos sem más hunyadmegyei ref. e. k. a közelebb lefolyt 30 év alatt nem vesztett, hanem nemzeti öntudatban, magyar nyelvben és még az anyagiakban is gyarapodott. S a ki az ellenkezőt állítja, vagy nem ismeretes a dolgokkal, vagy rossz indulattal el. Tessék megtekinteni Tordost annak, a ki 20—30 év előtt ismerte, s megtekinteni minden téren az összehasonlítást, aztán beszéljen!

A mi pedig azt a tervezetet illeti, melyből kiindulva beszél k. g. ez egy igen, igen nagy fontosságú tervezet. Elve, mely rajta keresztül húzódik, hogy külföldben is szegények lévén, meglovó erőinket igyekezzünk eredményesen használni föl.

Czélja azon nagy erővel emelkedő gőczpontokon, mint Petrozsény, Piskitelepen lehető első alapon teremteni meg ott az egyházközséget, mely örökké érezte, hogy hivatása nem csupán felekezeti érdekeinek istipolása, hanem hogy a magyar állameszmének egyik erős oszlópa legyen. Mert a mit a mult egy áldástalan korszakában vesztettünk s esetleg tán vesztieni fogunk, most is egyik-másik félreeső vidéken, — azt igazán kamatos-kamatallal fogjuk ezen napról-napra emelkedő helyeken visszaszerzehetni. — De csakis itt lehet azt reményelni, s nem oly helyeken, melyek a haladhatás feltételein jelenben teljesen nélkülözik. Mig ha ezen helyeken kellő időben posztitót nem foglalunk, pár év multán, mások erőteljes működése következtében, a talaj kisiklik lábaink alól. S legyen nyugodt cikkező a tekintetben is, hogy ha a terv megvalósul, Tordos vesztieni fog. Nem. Nem. Egy pap helyett kettővel is rendelkezhetni fog, kik közül egyik állandóan ott lakik, s a másikkal is módjában leend csaknem naponként érintkezhetni vele, s vajha el is jönne az idő, hogy erre valóban szükség legyen!

Sőt a szóban forgó terveket oly szerencsés, hogy mindazon egyházközségek, melyek ezáltal érdekelve vannak, csak nyerhetnek, de egy is ezek közül ez idő szerint nem vesztiket semmit.

Magának az egyházmegyének kormányzata, igazgatása lényeges előnyöknek néz ez által elbe. A gyűléseken való megjelenhetés olcsóbbá és könnyebbé tétetvén, ez uton az egyházi közszellem fog tetemesen emelkedetni.

Mindezeket átlátva járult alóliat készsége a szóban forgó tervezet megvalósításához, pedig bizonyos az, hogy ez által rá nézve egy a lelkieken, mint az anyagiakban nagyobb terhek fognak hárulni. De egy jobb jövőnek alapján — még egyáni áldozatokkal is — lerakni segíteni: az öntudatot megnyugtató cselekedet!

Tordoson, 1895. jun. 27.

Bartha Lajos

ev. ref. esperes.

A királyné Bártfán.

Bártfa, július 1.

Ő felsége Erzsébet királyné ma délután fél hat órákor megérkezett Bártfa városába, honnan kíséretével Bártfa-fürdőre hajtatott.

A merre az udvari vonat áthaladt, mindentűt óriási közönség állott sorfalban a Vágvolgyében az arnyas Kárpátok alatt, Lipót-Szt.-Miklós, Eperjes és Bártfa vidékén.

Nemzeti szintű zászlók lengenek az utban. A városok, községek és falvak lakói, férfiak, asszonyok, leányok, gyermekek ünneplőruhába öltözködötten reggeltől kezdve óráról-órára fokozódó türelmetlenséggel és érdeklődéssel várták, vágyva látni a magyar királyasszonyt.

De csak néma üdvözléssel ünnepelhette a közönség ezt az ünnepet, a királyné magyar földön való utazásának ünnepét.

Az udvari vonat ablakait sürűn egymásra tapadó függönyökkel lefüggönyözik valahányszor csak egy-egy állomásra érkezik a vonat.

Az első állomás, a hol diszszal várták: Lipótszentmiklós volt.

Oda reggel hat órákor érkezett a királyné vivő vonat. Már órákkal a megérkezése ideje előtt az alig világosodó hajnalok óriási néptömeg gyűlt a pályaudvar környékére Lipót-Szent-Miklósról és környékéről. Bár a hatóságok előre értesítették, hogy a

királyné fogadtatásától tartózkodjék, mindamellett a nép még az utolsó pillanatig is azt hitte, hogy a felségesség asszonyt az állomárról megláthatják. Az érkezés ideje előtt egy órával azonban a pályaudvart teljesen elzárták s a királynét vívó vonat a legnagyobb csendben érkezett reggel hat órakor Liptó-Szent-Miklóra és ment ugyanolyan csendben tovább.

Az okolicsói órháznál zöld lombbal és virágokkal díszített díszkaput emeltek. A tűzoltó zenekar kivonult s a Generalmarschot játszta, mikor a vonat az állomáson áthaladt.

A nagy tömegben megjelent közönség, dacára a szigorú rendeletnek, nem tartózkodhatott magától és az induló hangjainak elhangzása után, lelkesedéssel és harsánnyal többszörösen kiáltotta:

— Éljen a királyné!

A vonatot szemlélők ekkor azt vették észre, hogy a királyné vonatán mozgolódás keletkezett, azonban a felségesség asszony kupéjának ablakai lefűggyönyözve maradtak.

Fél hat órakor Bártfáról a királyné minden fogadtatás mellőzésével, kocsira ülve, kíséretével együtt Bártfa fürdőre hajtatott.

A felségesség lakosztálya a „Deák” szállodában van.

A fürdőben különben még nagyon kevés a vendég.

A sertésorbánczról.

Nagy merészség egy laikus gazda-embertől az állatorvosok véleményével szembe szállani, de miután az általuk elfogadott elmélet, az én gyakorlaton alapuló tapasztalattal szembe nem áll, s én inkább hiszem azt, a mit a gyakorlat bizonyít, — megkísérlem nézetemről gazdátársaimat a gyakorlat útján meggyőzni.

Sok évi tapasztalatom, hogy a jelenleg is a sertésnyájban uralkodó orbáncz nem ragályos. Hogy ezt bebizonyítsam, hajlandó vagyok gazdátársaim beteg sertésnyájában 10—15 darab malacot, saját nyájából 10—15 napra saját költségemen tartatni.

Huszonöt év óta foglalkozom sertés-tenyésztéssel, mely idő alatt négy ízben fordult elő nyájamban orbáncz betegség.

Huszonkét éven által a malacok nem voltak beoltva, három évben pedig olta lettek s pusztított az orbáncz egyszer. Megtettem az idén is azt a próbát, hogy 600 darab beoltott malacomból közé beeresztettem 10 darab oltatlan malacot.

A beoltottakból elpusztult 300 darab, a beoltatlanok ma is jó egészséggel örvekednek.

Ebből csak azt akarom következtetni, hogy bármennyire is erősítsek az állatorvos urak, hogy az orbáncz ragályos betegség, ezt az állításukat egyáltalában nem osztom.

Ott rejlik a fő baj, hogy nyájainkat elkényeztetjük, fűrésztjük, stb. stb. s ezek folytán állataink igen könnyen hűlésnek vannak kitéve. Hűlésből kapják az orbánczot s a mely malacznáj meghűlt, az multhatatlanul megkapja az orbánczot, a mint aztán már nem segít még az olyan állatorvos sem, a ki kitűnően levizsgázott az állatgyógyászati akadémián.

Sz.-Nagyfalu, 1895. június 25.

Lázár István.

Egy év története.

A marosvásárhelyi elemi polgári és női ipariskola értesítője fekszik előttem.

Egy év történetét mondja el benne Pallos Albert igazgató, ez a kicsiny, idegesen mozgékony ember, ki pár év alatt egymaga tiz emberért járt, kért, könyörgött, utazott, kiállításra és koncertre rendezett, makacs kitartással, egy kalvinista szivességével míg a mai színvonala emelte e tanintézetet.

A nőnevelés helyes alapokra való helyezése bizonyára első rangú társadalmi kérdés.

A nőnek mint családfőnek beláthatatlan széles munkakörrel jár ki a természet — fájdalom, sok ezer azoknak a száma, kiket valódi rendeltetésükkel ellenkező élet viszonyok közé sodor végeztük, — kik kizárólag önjerejükre utalvák az életben. A nő nevelése kettős feladatnak kell megfeleljen — a nélkül, hogy a családfőből „blaus-trumfok” váljanak — a gyakorlati működésre szorított nők felületlen hiányos képességűkké váljanak.

Ez ideálit igyekszik megközelíteni az intézet, mely a polgári iskola címet és jellegét egy év óta viseli, kifejezést adva az által is praktikus irányzatának. A német és francia nyelv, női munka, rajz, írás majdnem tulnyomó órászámában tanítattak. A francia és német nyelv tanítása, hogy mily avarított kezekben van, utalunk a IV. osztály érdekes kis statisztikai összehasonlítására.

Mig az írásból négy, természetből kilencz növendék nyert kitűnő osztályzatot tizenöt közül, a francia nyelvből 12, a németből 10-en minősítették ilyen formán.

A mi a női munkát illeti, alkalmunk volt megtekinteni ezek kiállítását. Valóban bámulatos az a mit ez apró leánykezek műveltek. A sok mindenféle színes, lapos, töltött himzű, bogozás, recézés, kalotaszegi holbein varrás valósággal elkápráztattak a szemelőt, leginkább meglepték azonban a szemelőket a tökéletesen kiállított fehérneműk s a minta foltozások.

Hogy hamisítatlan magyar lányokat nevelnek itt, tanúsítja leginkább az iskolai ünnepek, melyet az intézet márczius 15-én rendezett, tudunkkal először rendeztetett ilyeszerű hazafias ünnep a városi leányiskoláinkban.

A polgári leányiskolával kapcsolatos a kereskedelmi miniszter és a helyi iparkamara támogatásával 1894-ben megnyitott női ipariskola. Ez iskola elzárja egyrészt, hogy fiatal nőket a női munkák készítésével foglalkozó üzleteknek hasznos segéd munkáival képezzen, hogy ilyen nők közül azok, kik később önjerejükre lesznek utalva. Önálló gyakorlati működésre is képesek legyenek, másrészt, hogy a családi körben foglalkozó nőknek különböző női munkák készítésében alapos képzést nyújtsanak. Így olvassuk ezt az értesítőben. A beirt átvendékek egy kivételével ki „jó” minősítést nyert mindnyájan „jeles” osztályzattal végeztek az első tanfolyamot.

Azon megnagyított érzéssel tessék le kezünkkel az értesítőt, hogy az olyan jeles vezetőikkel és tanterőikkel ellátott intézet, mint elsőrangú tanintézet fontos feladatának itt a székely fővárosban, mindenben megfelelt.

Az őshazában.

A Zichy-expedíció jun. 10. 11-én 28 óra alatt átkelt a Káspí tengeren Baku városából Uzun-Adába (Honzu-szigetre). Onnan a transkaukázusi orosz hadvasuton két teljes napig egyfolytában utaztak iszonyu 50 foknyi (Celsius) hőségben a homok sivatagokon keresztül. Órák hosszáig megy a vonat fűtőhomok halmok között, a melyeken sem fű, sem fa meg nem terem, még a homok

megkötése czéljából itt-ott mesterségesen tiltott szazal-növény is nagyon gyérn látható.

Ember és állat nem élhet e homok sivatagokon, mert viznek és tenyészetnek semmi nyoma. A vasút építéséhez is a messzi távolból szállították a vizet és követ. Órházak nincsenek, hanem 12—12 versztnyi távolságban egymástól katonai őrállomások vannak, a honnan katonai őrállatok vigyáznak a benzszíllott teketurkmen törzsek és perza rablók által többször megtámadott vasutvonalra, melynek fentartása s a futó homok betemetésétől való óltalmazást szinte emberfeletti erőbe kerül.

Gyérn szaktitják meg oázisok a homok-sivatagot, melyeken apró falvak és nomád-sátrak láthatók. Az új orosz telepek egy-egy félnap távolságban mutatnak csak életet, de az ott lakók is valóságos számkivetésnek tekintik itteni többnyire hivatalos foglalkozásukat. A régi kultúravárosok, mint Merv, Amu-Darja csak romjai a régieseknek.

A nagy Amu-Darja (a régi Amu) folyó felett épült rozoga hidon egy félóráig megy a vonat. Itt ér a vonat Bakhara határába, a mely szintén homok sivatagokkal és termékeny oázissal váltakozott.

Bokhara termékeny síkság közepén fekszik. Ó-Bokharában a régi keleti tarka élénk élet folyik, a mértékűnyi távolságban épült Új-Bokhara teljesen orosz telep, a hol a politikai ügynökség palotájába szállásolták el az expedíció tagjait a legnagyobb előzékenységgel.

A Geiger-Ostirische Kultur im Altherthum című munkában Bokhara határában emlegetett hun törzsről az itteniek nem tudnak semmit sem, a kutatás ebben az irányban is hiábavaló. Az ország viszonyai s főképp a Káspí-tenger felé vezető irányban az óriási homok-sivatagok és természetlen pusztaságok arra a következtetésre utalnak, hogy arra felé a népvándorlás lehetetlen volt.

Az expedíció holnapután tovább folytatja útját Samarkand felé, a hol 300 versztel közelebb lesz a kínai határhoz, mint a Káspí-tenger keleti partjához. Ó-Bokharában megtekintették a várost, az emir palotáját, a templomokat, iskolákat, a bazárokat stb.

Elfogott nagykereskedő.

Budapest, jul. 1.

A rendőrség tegnap veszedelmes tolvajbandát tartóztatott le. A tolvajbanda szervezője Detsinyi Frigyes ismert droguista, ki a tolvajokkal együtt hurokra került s most a rendőrség börtönében ül.

Az esetről következőket jelentik:

Fischer József, a Strobenz vegyészeti-gyár igazgatója, a napokban feljelentést tett a rendőrségnél, hogy már hónapok óta ismeretlen uton-módon fogy az álló uti raktárban elhelyezett drogueria-ára.

A rendőrség megindította a vizsgálatot és megállapította, hogy a gyárból 3 év óta rendszeresen lopnak.

A főtolvaj Szekeres István kereskedősegéd, a gyár egyik alkalmazottja. — A rendőrség Szekereset letartóztatva, a ki szeszass vállalat után beismert, hogy 1892-ben megismerkedett egy Székely József nevű emberrel, a ki folyton hajszoalta, lopjon a gyárból holmit, a mit aztán ő értékesíteni fog. Székely addig beszélt neki, — míg ő beleegyezett.

Az üzletük kezdetben kis igényű volt. Szekeres a gyárból minden nap délben és este apró csomagokat kötött testére s észrevétlenül kiszemészte. Székely aztán átvette a lopott holmit és eladta. De mivel ekként csak csekély jövedelmük volt, befogadtak harmadik társuknak Kohn József kereskedősegédet.

ha én is azt tudnám reményleni, válaszolá St. Austell.

Együtt mentek vissza a cottage felé, keveset beszélve; mind a ketten komolyak voltak és nyomott kedélyűek. Baddeleynek nem volt oly nyugod a testvére sorsa felett, ámbár az St. Austell aggályait könnyedén látszott venni.

XIX.

A folyó titka.

Tíz óra volt, Baddeleynek a kandalló előtt ült a szalonban a Tny társaságában míg Lord St. Austell, Deverill ezredes, és Melnotte ur a kis ebédlőben maradtak. St. Austell és az ezredes a kályha mellett ültek és az arcuk árnyékában volt. Melnotte az asztalnál maradt, a moderátor lámpa fényes világánál, egy jegyzőkönyvet tartva a kezében, melybe elbeszélése vagy állítása közben mind-egyre belenézett.

— Lord St. Austell, ön ezt gondolja hogy lassu voltam, — mondá — és hogy munkámban való késlekedésem által kiengedtem a kezeim közül menekülni az embereimnek, Erre csak azt mondhatom, hogy nem gondolom, hogy emberemet menekülni engedtem volna, és hogy az olyan ügy volt, melyben az elhamarkodott cselekedet veszélyes lett volna. Nekem biztosnak kellett lenni a tényekre vonatkozólag, mielőtt nyitlan valami lépést tehettem.

„Az első dolog, a mit meg kellett tudnom, az volt, hogy Belfieldné miképpen és mikor és kivel hagyta el az Apátságot azon az éjjel, midőn azt hitték róla, hogy megszökött; vagy, hogy eltávozott-e valóban az Apátságból. Hosszu, gondos és óvatossággal tett kutatás, vizsgálódás, mely az állomásról levő minden hivatalnok és szolgáló személyzet és minden chadfordi bérkocsi kikérdezését vonta maga után. Meggyőződött arról, hogy Belfieldné nem hagyta el azon éjjel az Apátsá-

Most aztán a kívánt kerékvágásban ment az útlet. Szekeres szekérszáma lópta a vegyészeti árukat. Így a dolog azonban fel-tűnt, minek következménye az volt, hogy felfedezték a tolvajokat.

A rendőrség Szekeres vallomása alapján elfogta Székelyt és Kohn, kikről kistűlt, hogy Székelyt voltaképpen Sternnek hívják s hogy Kohn igazi neve Braunstein. Ezek, mikor már bibuvót nem találtak, bevallották, hogy a lopott árukat Detsinyi Frigyes váci-köruti droguistához vitték, a ki azokat tőlük megvette.

A rendőrség erre „letartóztatva Detsinyit, a ki bevallotta, „hogy mind az, a mit Szekeres és Székely et comp „mondottak, megfelel az igazságnak.”

Az orgazda a tolvajoktól vásárolt cikkek helyett olcsó petroleum, keményítő, lenolaj és más ilyen árukat iratott a számlára. Ily módon leplezte a lopást. A droguista elfogatása nagy és kinos feltűnést kelt.

Detsinyi Frigyes nagy kereskedőt és négy társát, a kik orgazdaság és lopás vádjai alatt állanak, még tegnap átkísérték a bűntető törvényszék fogházába. A kir. ügyészség részéről Vízeldvay Imre kir. altgyűlés s a szenzációs ügyben az előnyomozás és vizsgálat megindítását indítványozta, a melynek eredményétől függ Detsinyi s a többi vádlott sorsa.

Levél.

A nagy-idei áll. el. iskola, melynek ez év január havában történt megnyitásától megemlékeztünk h. hó 25-én tartotta meg évrő vizsgáját, melynek vezetésére megyénk ügybuzgó tanfelügyelője, Kozma Ferencz kir. tanácsos is megjelent.

Az idegen ajku növendékek feleleteit és szép magyar dalait jobbra intelligens közönség hallgatta végig. A felmutatott eredményt a vizsgálat befejezésekképpen Kozma Ferencz tanfelügyelő meleg szavakban mondott köszönetet az iskola lelkes megnyitására és az arra való felügyeletért az iskola-gondnokságnak, melynek élén M. Dózsa Endre főszolgabíró áll — ki szintén jelen volt. Továbbá Dézsi Sándor tanítónak az iskola belső vezetéséért és odaadó buzgó tanításáért.

A hallgatóság sora között volt még: N. V. S. Gyulai Richárd kir. kamarás és tartalékos huszár százados, ki ügyszeretete jelöl a vizsga nap délutánján dusan megvendégelte az iskola növendékeit és azoknak szüleit, kik mindig hálásan fognak visszaemlékezni.

B. J.

A kőbányai sertés-vész.

Budapest július. 2.

Saját tudósítónktól.

Tegnap délelőtti tisztelgető Festetich Andor gróf földművelőügyi miniszternél a kőbányai sertés-kereskedelmi csarnok küldöttsége, hogy átnyújtja neki azt a — közgazdasági és kereskedelmi, valamint állategészségügyi vonatkozásaiiban szerföltött érdekes kérvényt, a melyről már említést tettünk.

A küldöttséget a kőbányai sertés-kereskedelmi csarnok elnöke: Eigel Nándor vezette s tagjai voltak még: Tóth László dr., Schwarz Gusztáv, Frank Mihály, Politzer Albert, Bábitzky József.

Festetich Andor gróf földművelőügyi miniszter a küldöttséget igen szívesen fogadta, mire Eigel Nándor, rövid beszéd kíséretében átnyújtotta neki a kérvényt, a melyből közöljük a következőket:

A Kőbányán föllépett sertés-betegség mióval az állategészségügyi közegek sem ismerték föl s nem állapították meg azt oly veszélyesnek és ragályosnak, minőnek egész lefolyásában bizonyult.

A föltűt nem lehet kétség, hogy a betegség nem Kőbányán támadt, hanem ide úgy hurczoltattat be. Oláhországban is a betegség évek óta lappang s ez év elején már oly mérveket öltött, hogy az oláh királyi kormány nagy megszüntette a sertések kivitelét; mielőtt azonban az oláh határvám tényleg életbe lépett volna, az onnan érkezett utolsó sertés szállítmányok már bizonynyal fertőzöttek voltak, s így a sertés-vész ezek hurczoltak be Kőbányára.

Mindezt azonban a kőbányai kir. állategészségügyi hivatal közegei vagy nem vették észre, és nem tették vizsgálat és tanulmány tárgyává, vagy félreismerték a veszedelem természetét.

Ennek következtében nem alkalmaztak kellő időben az óvintézkedések, melyekkel a pusztító betegséget esetleg még csírájában elfojtani lehetett volna és a mi a legnagyobb hiba, egyáltalán nem lett fölhíva a hizlalók és kereskedők figyelmé a fenyegető veszedelem nagyságára, a mint ennek a járvány helyes felismerése esetében bizonynyal megtörténni kellett volna.

Eme mulasztás következménye volt egyrészlől az, hogy a kőbányai hizlalók ápril folyamában, sőt egész május 10-ig gyanutlanul hozták Kőbányára a sertéseket, ez idő alatt a debreczeni és nagyvárad sertésvásárokról és pusztákról mintegy 1000,000 drb sertéssel szaporítva a kőbányai sertésállományt, a helyett, hogy a hizlalástól tartózkodva, meglevő készleteiket is mennél előbb fogyasztásra bocsájtani és megmenteni iparkodtak volna, bizonyos lévén, hogyha a sertések a pusztákon maradtak, a kétéves sertésekkel szerzett tapasztalatok szerint a pusztákon állítólag uralkodó betegségben azokból talán egy darab is el nem hullott volna.

Hosszu évek során fáradságos szorgalommal gyűjtött milliók veszték el a két államfél állategészségügyi közegeinek tehetetlensége és merev szemben állása folytán, a minek következményeit a közgazdaságilag oly szorossan összekapcsolt két állam még hosszú évek során át meg fogja sínyleni.

Áttérünk már most előterjesztésünk tulajdonképeni tárgyára.

Nagyméltóságot az ország érdekében és szerződésileg kötelezve szűkegesnek találta a sertéseknek Kőbányáról való elszállítását f. évi május 20-án teljesen beszüntetni.

Köztudomású, hogy az akkori sertés állománynak háromnegyed része tehát mintegy 70 ezer drb. sertés teljesen egészséges volt.

A zárlat folytán nem voltak képesek egészséges sertéseinket értékesíteni, mert a budapesti fogyasztás ily nagy mennyiséget s ily rövid idő alatt fel nem használhatott, minek bizonyításként szolgál a zárlatot nyomom követett példátlan árhanysúlás 45 król 26 kr-ra.

A sertéseknek el nem fégdható része kikerülhetetlenül a járvány áldozatul esett.

A miniszter a kérvényt átvéve, a főkérdésre a kártalanításra vonatkozólag azt adta elő, hogy a sertésvész országos irtása és

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1895. Julius 2.

Hasonló és nem hasonló.

REGÉNY.

M. E. Braddontól.

Két kötetben.

Fordította: Amica.

Második kötet.

XVIII.

„A Kain bélyege volt.”

(Folytatás.)

(111.)

— Bár igaza volna és én tudnám, hogy hol találhatom meg őt. Az a gondolat gyötör, hogy a férje által lett elpusztítva.

És ekkor elmondta Baddeleynek az Exeterben való véletlen találkozását és azt a következtetést, a mit a Belfield Valentin arczáról levont.

— Vajjon nem tulságosan erős magyarázat-e az egy kellemetlen arcz felett? — kérde Leo kétérdőleg. A clairvoyanceon kívül nem értem, hogy minő alapja van egy ilyen gondolatra.

— Nevezze clairvoyanceának, ha tetszik — a szerelem clairvoyanceának. Tudom, hogy amint annak az embernek az arczára néztem, egy iszonyu gondolat villant meg az agyam-ban. Hogy az a férfi az én szeretőm gyilkosa. És nem fogok addig nyugodni, míg a Helén sorsának a rejtélyét meg nem oldom. Ha meghalt, meg kell tudnom, hogy miképpen halt meg; ha gonoszszágnak esett áldozatul, a gyilkosa nem fog büntetlenül menekülni.

Baddeley Leonora néhány pillanatig h. llyatva nézett rá, félig hihetetlenül, félig bámulattal. Ha őt St. Austell ilyen szerelmével szeretete volna, ő érte az egész világról szívesen lemondott volna. Igen, St. Austell járt utána és ő visszautasította, mert a világ jó véleményét jobban szeretete, mint őt, vagy talán még inkább, mert a St. Austell szerelmének a valódiságában nem bízott. És aztán később, midőn annak szeretetét Helénre látta átvéve — és látta, hogy mennyivel komolyabb ez újabb szeszélyének a követésében, ekkor felfedezte a saját gyengeségét és tudta, hogy St. Austell volt az az egyedüli férfi, a ki igazán szeretett.

A féltékenységtől gyötörve felfedezte, hogy az mily drága volt előtte — ő, a kivel oly könnyedén bánt, gondtalan eszeveszéssel és csengő nevetéssel tartva őt féken és a kaczer nők sima művészetével — a hogy a többi udvarlójával tévé.

Csak az utóbbi időben tudta, hogy mi az, viszont-szerelmét nélkül szeretni.

— Maga nagyoktat mond — mondá — de a rejtély megoldására még semmit sem tett — Egyenesen nem tettem semmit; de reményilem, hogy a maga atyja által mindent eligazított.

— Szegény atyám. Ő nagyon szerencsétlen Helén miatt.

— Még szerencsétlenebb lesz, ha a sorsa oly borzasztó volt, a milyennek gondolom.

— Szegény atyám. Az egyetelen csapás volna rá az öreg napjaiban. De én nem tudok a maga sötét képzelgésében hinni. A testvérem elhunásának a rejtélye mindnyájunkat hajlandóvá tett arra, hogy mindenféle borzalmakat képzeljünk. De én merem állítani, hogy ő biztos helyen van — valahova elrejtette magát, nem sokat törődve a mi aggodalmunkkal.

— Ha én is azt tudnám gondolni —

a kisajátítandó állatok kártalanítása tárgyában kiadott miniszteri rendelet az ő távollétében készült és jöllehet a minisztertanács abban a hiszemben volt, hogy a kisajátítandó sertések értékesítésénél épp úgy meg lehet találni a kártalanítási alapot, a mint azt a szarvasmarhák ragályos tüdőlobjainak írtása csejából történő kisajátításánál meg lehetett találni — azonban az eddigi ez irányú tárgyalásokból az tűnt ki, ahogy a sertéseknek ilyen alapot nagyon nehéz létrehozni s ennélfogva ez a kérdés nemcsak a kőbányai telep érdekei szempontjából, hanem az egész ország gazdasági és kereskedelmi érdekeinek szempontjából is tisztázandó.

Fölemlítette beszéde további folyamán a miniszter, hogy a szerbiai üzletembereknek — noha kérelmet intéztek hozzá — a sertésbusz behozatalt is megtagadta mindaddig az ideig, a míg Rácz dr., a kit a szerbiai sertéskezeskedők és tenyésztők maguk hívtak a szerbországi sertésállomány tanulmányozására, — a magyar kormánynak megnyugtató jelentést nem fog tenni.

Beszélt továbbá arról Festetich Andor gróf miniszter, hogy a kőbányai sertésállományok fertőtlenítését minél előbb véghez viteti s elegendő oda fog hatni, hogy a székesfőváros hatóság a telepeknél vízzel való ellátását és csatornázását eszközöltesse.

Az iránt való reményét fejezte ki aztán a miniszter, hogy Kőbánya ezt a csapás ki fogja heverni s jövőre is megfelel annak a nagyságosságnak misszionának, a melyet a közgazdasági életben betölt.

Végül behatólag értekezett a küldöttség tagjaival az egyes teendőkre nézve, a melyek a szállások és árok berendezéseinek közegészségi és köztisztasági szempontból való javítására és tökéletesítésére vonatkoznak.

A küldöttség ezzel, zajosan éljenzeve Festetich Andor gróf minisztert, búcsút vett.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, július 2.

Az egész fűrdő évad alatt előfizetőink kívánságára, a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

Mutatványszámot 8 napig, levelező lapon nyilvánított óhajra, bárkinek küld a kiadóhivatal.

Kolozsvármegye ma délelőtt rendkívül közgyűlést tartott, melynek fő tárgya az anyakönyvvezetés szempontjából szükségessé vált jegyző körök új beosztása. Mindössze tizenkét új körjegyzőség és két segédjegyzőség állítatik föl, — a mely összesen 10.000 frt költségemlést tesz szükségessé. Bartha Miklós indítványára a közgyűlés kimondta, hogy elfogadja az új beosztást és annak költségeit; de csak azon határozott feltétellel, hogy abból a községi adófizetőknek semmi teret ne háruljon, — továbbá az államnak a körjegyzők fizetéséhez való járulása miatt az önkormányzatra semmi káros vonatkozás ne történjék.

Dr. Rohonczi Lajos Kolozsvármegye arvaszéki jegyzőjét Gróf Bélyi főispán most rendszerezett arvaszéki ülnökségre helyettesítette, s az így üresedésre jött jegyzői állásra pedig Köváry Arthur közigazgatási gyakornok lett helyettesítője.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök, — a mint értesülünk — kizárólag családi ügyben időzött Kolozsvárt, a honnan egyenesen apagyafalusi birtokára utazott, a hol mintegy négy hétig fog tartózkodni. A Bánffy-család fitagjai — a mint halljuk — az utóbbi napokban fejezték be az atyjuktól öröklött vagyonra vonatkozó osztályos egyességét s most ennek végrehajtása érdekében a három fítestvér Kolozsvárt tűzött ki találkozózt. Időseanyjuk öv. báró Bánffy Dánielnek tekintélyes évi járadékot biztosítottak s a birtokokat egymás közt felosztották. Kolozsvárt, a Belközép-utczában levő emeletes ház báró Bánffy Ernő osztályrészébe jutott.

Deák József a kolozsvári polgári iskola érdemes tanára, 40 évi működése után nyugalmába vonulván, az iskola tanári kara ebből az alkalomból tegnap este a központi szálló kerti helyiségében szűkebb körű vacsorát rendezett, melyen az ünnepeltet kívül a tanári kar mindenik tagja megjelent. A vacsora folyamán több felköszöntőben méltatták Deák József érdemeit a kollegák a kik elősorban illetékesek méltatni derék társuk sikeres működését. A társaság igen jó hangulatban a kora reggeli órákig volt együtt.

Martin repülő gépe. Martin Lajos kolozsvári egyetemi tanár repülőjénél a külföldi gyárakban fog elkészülni. A repülőgép előállítását a professzor most folytat tárgyalásokat. — A masina készen lesz a millenniumi kiállításra, azonban nem fogja a feltaláló kiállítani, mert — külföldi munka.

A magyarországi tekintélyesebb gyárosok nem vállalkoztak a repülő gép elkészítésére.

Kolozsvár vagy Deés? — Annak idején mikor először szó volt arról, hogy az anyakönyvi felügyelői kerület szék helye nem Kolozsvár, hanem Deés lesz, lapunknak csak egy ötlet szerinti annak adott kifejezést, hogy Bánffy Dezső ezzel is kedveskedni akart szeretett vármegyének. — Most a „M-g” is foglalkozva a kerületi székhelyek kérdésével a deési kerületről ezeket írja: Deés (lakóinak száma: 7728.) a székhelye Szolnok-Doboka, Beszterce-Naszód, Kolozsmegyének és Kolozsvár városának (száma: 32756). Ugye-bár ez is helyes érzékre vall? Kolozsvár, egész Erdély középpontja alá van rendelve a majd csaknem ötszörte kisebb Deésnek? Miért? Erre igen nehéz volna megfelelni és valószínűleg az a szempont vezette a belügyminiszter urat, hogy Deés adta a hazának Bánffy Dezső barátját!

Kerékpár versenyek. A Kolozsvárt lefolyt kerékpár versenyek egy nagyon sajnálatos állapotot tüntetnek fel, a mi sok tekintetben igazságtalan, nem sportszerű és a jövőre praktikus intézkedéseket kíván. A kolozsvári műkedvelő kerékpárosok, kik a kerékpározást kizárólag sportból tűzik soh sem győznek a fővárosiakkal szemben. De nem is győzhetnek, mert a mi kerékpárosainknak 18—20 kilós utazási gépeik vannak, a vendégek azonban, kik többnyire bicikli gyárosok megbízottai, kerékpár kereskedők stb. tehát ezt a sportot üzleti szempontból művelik, 5—7 kilógrammos, fávázas versenygépekkel futnak. Jövő versenyek alkalmával vagy ki kell a kerékpárok közötti súlykülönbségeket egyenlíteni, vagy külön versenyt kell rendezni a gyárak és kereskedések futató masinái részére és külön a kerékpározást műkedvelésből tűzők részére. A mostani rendszer nem igazságos.

Tűzoltók tornya. Kolozsváron össze omlani készül a tűzoltók szappan-utczai őrtornya, melyről a kilátást amúgy is elfedik az utolsó évtizedben emelt két háromemeletes épületek. A fellegváron akarnak új őrtornyot emelni, allitól a terv is kész van, csak pénz nincsen. A budavári Mátyás-torony az idén a városnak tűzjelző tornya lesz. A torony fedő csúcsa alatt ugyanis tágas szoba van, melyet köröskörül erkélyek öveznek. Ebben a szobában fog lakni a tűzjelző toronyőr, a ki eddig a régi városháza tornyában őrködött. A toronyban ezentúl föllyálva két tűzoltó lesz éjjel-nappal. Különben a torony-szoba a honnan a főváros minden részébe el lehet látni, kitérően föl lesz szerelve telefonon, táviró és tűzjelző készülékkel. Cél szerű volna, ha Kolozsváron is a főtéri templom tornyába helyeznék a tűzoltó őrlomást. A főtéri torony a városi köz és magán épületek fölött kimagaslik, áttekinthető róla a városnak nagy része.

A diána fűrdő, mint lapunk hírdetési rovatában is olvasható a mai napon megnyitott. A Diána fűrdőnek tisztán kezelt tágas uszodája van, melynek mellék helyiségei kitűnő zuhanyokkal vannak ellátva. Azt hisszük, hogy a beállott kanikulai rekkenőségben alig irhatunk kellemesebb hirt a közönségnek. Juliussal ugyancsak beköszöntött a fűrdő saison és a szabad fürdés mindenfelé kezdetét vette. A Diána uszodája most páratlanul áll és bizonyára sokan keresnek ott kellemes átlulást.

Feltűrt Kolozsvár. Ha az ember egy rövidke sétát tesz a városban, mindenütt azt tapasztalja, hogy a város utcái fel vannak turva. Vízvezeték, csatornázás... Ez ugyan egy részről öröndetes körülmény, de az már bosszantja az embert, hogy a csatornázáshoz szükséges kelleket hozó kocsi éppen a gyalogjárón állanak meg és a zsákokat arra a kis szabad helyre dobják le, mely a gyalogjáró és a csatornázási gödör között van, úgy, hogy a jámbor járó-kelő vagy más utcába kénytelen elkerülni, vagy pedig felmászni a magas homok-dombokra, hol még az a veszély fenyegeti, hogy a kész gödörbe esik belé. Mi úgy tudjuk, hogy civilizált városokban a rendőrség meg szokta állapítani, hogy mennyi helyet foglalhatnak el a teher-szekerek. De úgy látszik Kolozsvár nem tartozik a civilizált városok közé.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarát arról értesítette a kereskedelmi miniszter, hogy folyamodása következtében a pénzügyminiszter a marosújvári sőjvédéki iparvagyányon július 1-től kezdve a magánfelek küldeményeinek szállítási díját 100 kl.-kint 6-53 kr helyett 3-5 krban állapította meg.

A kolozsvári Fröbel-intézet igazgatósága tudomására hozza a közönségnek, hogy a menedékházakat szervező községeknek, miszerint úgy magán-házakhoz a Fröbel-féle foglalkoztatásból naponta órák adására, valamint menedékházak vezetésére képzett gyermek-kertésznőket készséggel ajánl.

Tíz éves találkozó. A kolozsvári ev. ref. főtanodában az 1884—5-ik iskolai évben érettségi vizsgálatot tett ifjak akkori megá-lapodásukhoz képest a tegnap tartották meg tíz éves találkozójukat. Az érettségét tett 22 ifju közül mindössze haton jelentek meg, névszerint: Dr. Ignác István főisp. titkár, br. Bánffy Kázmír szolgabíró, Bartha Lajos

gyéresi ref. lelkész. Dr. Hantz Mihály brassó földvári járái orvos, Tarsoly Árpád j. főerdész és dr. Viski László ügyvédjelölt. Hárman: Meiszner József haszonbérlet, Vertán Sándor kir. albiró és dr. Apáthy Árpád arvaszéki ülnök elmaradásukat kimentették. Ketten: Szász Gyula dr. és Székely Ferenc ref. pap elhaltak. Tizenegyen sem elmaradásukat nem igazolták, sem életjel nem adtak magukról. Az összegyűlték a kollegium nagy tantermében hála-istentiszteletet tartottak, a melyen Bartha Lajos lelkész könyörgést mondott. Ezután elhatározták, hogy 10 év múlva vagyis 1905 május hó első napján ismét ösze fognak gyűlni, valamint, hogy az építendő új főtanoda költségeihez gyűjtést rendeznek. Kora délután a dr. Ignác István főisp. titkár, vendégszerető házában jelentek meg a régi kedves emlékek fölújítása végett. E barátságos összejövetelnek a késő éjjeli órákban lett vége, a mikor a házigazdától búcsút véve, ígéretet tettek, hogy vele minden év első napján közölni fogják hollétüket, családi viszonyaikat és állásukat.

Egy derék karnagy ünnepelése. A székegy-udvarhelyi daleyett 10 éves fennállásának küszöbén élénk ovatióban részesítette szeretett karnagyát, dr. Vajda Emil főreálisk. tanárt, ki az egyetlet elő fényes győzelemre vezette az ország fővárosában s Piumében tartott orsz. dalár-versenyen. A fényes fáklyásmenetben résztvett a székegy anyaváros polgársága és intelligentiája. A daleyett szép éneke után Bedő Ferenc ev. ref. első lelkész s a daleyett tevékeny alelnöke üdvözölte egy szép beszéddel az ünnepeltet, melyre dr. Vajda meghatótt szavakban mondott köszönetet a kiténtetésért. Az impozáns menet ezután lelkes éljenzések között vonult el a zenekar hangjai mellett. A daleyett a közgyűlésen elhatározta, hogy tíz éves fennállásának történetét megírassék s ezzel megbizta az egylet titkárát és karnagyát. A közgyűlésen nagy lelkesedéssel s közfelkiáltással üvölg megválasztattak: Ugron János a megye tevékeny alispánja elnöknek; alelnököknek Bedő Ferenc és dr. Ráczkő Sámuel; titkárnak Simó István; Pénztárnoknak Benkő József; hanggyűjtárnoknak Koronkai F. A daleyett elhatározta továbbá, hogy 10 éves fennállását méltó ünnepélyességek között tli meg.

Gróf Klebelsberg Zdenkóról, ki tudvalevőleg a Bokros Elek féle ügyben lett őt havi fogházra elítélve a P. H. egyik tudósítója ki látogatást tett a budapesti törvényszéki fogházban — ezeket írja.

A sétányar másik osztályában sétált Klebelsberg Zdenkó gróf, aki a fogháznak ez idő szerint mindenesetre legintelligensebb lakója. Klebelsberg az oly szomorú emlékt. Bokross-Montbach ügyben egyik főszereplő volt. Montbachné érdekeit védte és a Bokross elleni ügyben kirendelt vizsgálóbíróként egoldalunak, réserehajlónak mondta egyik cikkében, miért az esküdtek vétkesnek találták a rágalmazásban. Klebelsberg semmiségi panaszszal élt s miután a curia ezt elvetette, most a már jögerősen kiszabott büntetést tölti a fogházban, ahol régibb ismerős i gyakran fölkeresik. — Amint a gróf minket észrevett, üdvözölte a fogházfelügyelőt, aki erre megszólította őt. Ezen alkalmat fölhasználva több kérdést intézett Klebelsberghez:

— A körölményekhez képest, hogy van megelégedve gróf ur a fogházi viszonyokkal? — Mondhatom, hogy jól. Különösen a tábori ágy kitűnő, jobban alszom rajta, mint saját ágyamban. Cellám kicsiny, de tiszta. Hja, mint fogoly nem lehet az ember nagyvárnyagó!

— Mivel szórakozik gróf ur napközben? — Rendesen angol és francia tudományos műveket olvasok eredetiben. Attól félek hogy le kell mondanom ezen egyedüli szórakozásról is, mert szemeim észrevehetőleg gyöngülnek úgy hogy szemüveg nélkül alig tudom megkülönböztetni az egyes tárgyakat egymástól.

— Mi a gróf ur meggyőződése, igazságos volt-e az ítélet?

— Az én véleményem világért sem az, különben — mondá jóízűen kacagva, — tesék csak bármelyik foglyót megkérdezni, ugyanezt válaszolja mindenik.

Eljegyzés. Dicsőffy Béla, m. kir. kulturmérnök, a kolozsvári társasköröknek e kedvelt tagja a mult szombaton tartotta eljegyzését Somodi Mariska kisasszonnyal Somodi István ügyvéd bájos ifju leányával Az öröm szülők házában gazdag lakoma volt, melyen az ifju legközelebbi rokonai és örömszülők vettek részt. Örömmel üdvözölk magunk részéről is az ifju párt szerezését kívánunk a frigykötésben!

Rablógylkosság. Az alábbi szenzációs hirt közlik lapunkkal: Junius hó 27-én viradóra Krajnyák Jánost és nejét mojádi lakosokat 50 frórt Czarda János, Kovács Gábor, Gulyás Pál, Tóth Mihály és Gazdag János kegyetlen módon meggyilkoltak és darabokra vágtak. A férfit a buzaöldebe hurcolták, az asszonyt a lakásban találták meg. A csendőrség rögtön megkezdte működését és Kis Gergely zilahi, Stancz György, tasnádi, Antal Károly sümeji csendőrmesterek, Láncai Sándor sármásási őrsvezető, Ruzsics János, Fejér Sándor, Ujlaki Károly, Hantken Győző, Izsó János, Csordás Kálmán Szilágyi János, Oláh Sándor, Taksezer Sándor és Vékony Mihály "csendőroök lelkiismeretes nyomozás után a gyilkosok személyét kiderítették és őket el is fogták, úgy, hogy a tegnap folyamán már a vizsgálóbíró előtt állottak.

Szeless Adorján lapja. A sajátépereiről ismeretes „Olyasd”, a melynek most is Szeless Adorján a főszerkesztője, érdekes részleteket közöl Szeless külföldön való ülköztetéséről és bujdosásáról. Az „Olyasd”,

mint hetilap, beléven tiltva, most csak havonként egyszer jelenik meg és előfizetési ára fél évre 1 (egy) korona. Az előfizetés Budapestre régi posta-utca 4 sz. a kiadóhivatalba küldendő. A ki áprilistól kezdve fizet el, megkapja az elközpott áprilisi számot is, a melyben foglaltatik dr. Takács Zoltánnak most már felmentett c z i k k e: „Pusztuljon el a Henezi-szobor.”

Adakozás. Öv. Dienes Ferencné jávára Tusli Frigyesné gyűjtőívén adakoztak: Rozenberg Samu 10 kr, Szöcs Pepi, Román Lotti 50 kr, Katinka 50 kr, Sz. T. 20 kr, Majorosi Edéné 20 kr, Csorba Györgyné 30 kr, Viskáné 20 kr, Steopce János 20 kr, Sóna Józsefné 20 kr, Lakatos Györgyné 10 kr, Z. Z. 50 kr, N. N. 10 kr, Sz. K. 20 kr, öv. Goltáné 60 kr, Lakatosné 10 kr, Tusli Frigyesné 60 kr, Juhász Jánosné 50 kr, Bereczkovic Józsefné 20 kr, Grok Andrásné 20 kr, Somlai Mihály 20 kr, Szabó Domokosné 20 kr, Theil Albertné 30 kr, Baungarten János 50 kr, Voith Mária 10 kr, Vincziné 15 kr, Kocsis Irma 10 kr, Galuska János 10 kr, N. N. 10 kr, Ismeretlen 10 kr, N. N. 10 kr.

A Kossuth tábla és az oláh menyecske. Torda város közgyűlése még a mult évben elhatározta, hogy a nagyhid-utczát nagynevű szülöttének, báró Jósika Miklósnak a közép-utczát Orbán Balázsnak, újitdai templomtért Bethlen Gábor fejedelemnek, az ó-tordai szénatért pedig Kossuth Lajosnak a nevről nevezi el. A táblákat — mint tudósítók jelenti — most függesztette ki az utcaszarkokra az illetékes hatóság. Minden jól ment a Kossuth Lajos térre tartozó nagy vastábla kifüggesztéseig, a melylyel a szénatér első házán lerő régi jelzőtáblát kellett kicserélni. Ez a ház Vladutin Gyula oláh, ember háza ki egyik szébeni oláh gyűlés után ugyanolyan macskazenében részesült, a melyet valaha Ratiu ügyvéd kapott volt a Varga-étezában levő házában. Az oláh menyecske iszonyu haragra lobbant, mikor a táblát megpillantotta s minden áron megakarta akadályozni a kifüggesztést. Minthogy azonban a kifüggesztés közgyűlési határozaton alapul az eljáró közegek megmosolyogták a kifagadást s küldetésüknek eleget tettek. A dákorumuny asszonykát csak hazatérő férje tudta lecsendesíteni a ki megmagyarázta hogy a törvény értelmében ez ellen orvoslato találni nem lehet. Az asszonyka kifakadai népécsődületet okoztak, de a nép ezutal nem verte be az ablakokat, hanem odavezette a „tordai daloskör”-t, a mely atán hazafias dalokkal avatta fel a Kossuth Lajos-tér. A dühös oláh menyecskét több régi 48-as konvéd nevében, a kiknek Kossuth volt a vezére a büfnyenitő törvényszéknél fogják kérdőre vonni.

Időjárás. Az egyik minium Irország táján van, a másik Oroszország belsében, míg déli és délkeleti Európát meg lehetösen egyöntetű magas légnyomás borítja. Ezen eloszlásnak megfelelő az idő déli és délkeleti Európában többnyire derült és száraz, ellenben, Angliában, Németországban és Franciaországban hó esőzések voltak. A hőmérséklet Közép-Európában magas. Hazánkban az idő néhány zivataros eső kivételével országsszerte száraz és a hőmérséklet folytonosan emelkedőben van. A nappali maximális hőfok 30 fok körül igazodott. Ma reggel az ég felhőtelen, a szelek gyengék és határozatlan irányuak. Délkeleti szelekkel száraz és meleg idő várható helyi zivatárokkal.

Halálozás. Ince Kálmán közüti kerületi királyi felügyelő neje száraz-ajtai Ince Kálmánné, szül. ippí és érkeserűi Fráter Gabriella Ér-Semlyén meghalt.

A kultuszminiszter a szabad lyceumnak. Wlassics Gyula közoktatásiügyi miniszter arról értesítette tegnap a „szabad lyceum” vezetőségét, hogy a derék egyesület kulturális céljaira a Rökk-alapítvány kamataiból 300 forintot utalványozott. Megjegyzí a miniszter arról szóló értesítő sorai-ban, hogy nagyobb összeggel szeretett volna szolgálni, ds ezuttal még nem tehet. Gondoskodni fog azonban róla, hogy a jövő évi költségvetésében a törvényhozás hasonló célokra megfelelő alapot bocsásson rendelkezésére.

Sepsi-Szentgyörgy város uj rendőrkapitánya. Vitályos Gyula eddigi rendőrkapitánya a város képviselőletének közelebből tartott tisztújító gyűlésen főjegyzővé választván, az így megtrúlt rendőrkapitányi állásra Posta József Háromszék-vármegye főispánja Szabó Kálmán sepi-járási szolgabíró nevezte ki.

Juliális. A mező-örményesi br. Bánffy Albert-féle hitbizományi erdőn egy M. Örményesen építendő ev. ref. templom építési költségei fedezésére f. 1895. évi július hó 7-én délután 3 órakor juliális rendeztetik. A rendező bizottság a következő urakból áll: Védnökök: Szász Domokos, erdélyi ev. ref. püspök, gr. Bély Ákos, Kolozsvármegye főispánja, Gaál Gyula, kolozsvármegyei nagybirtokos. Társelnökök: Velits Zoltán, Gaál Albert, Bónis István, Münstermann Győző, Sikó Lajos, ifj. Czobal Albert. Pénztárnok: ifj. Ábrahám Antal. Rendező bizottság: Ajtay Péter, Albu Pál, Benedek Imre, Bernád Gyula, Bozák Jeromos, Csernátóni Árpád, Csernátóni Ignátz, Csákány Zoltán, Deák Gyula, Deák Berencz, Des Bordes August, Dénes Gyula, Dumbrava Tivadar, Eperjesi Lajos, Gaál Elemér, Gaál Jenő, Gaál Péter, Gidófalvi Kálmán, Jánosi László, dr. Köváry Ernő, Kerekes Ákos, Kerekes Ernő, Korbuly Bogdán, Kovács Gusztáv, Kovács Miklós, Lőrinczi

Miklós, Mezei Sándor, Papp Mihály, Rátz Elek, Sándor Géza, Sándor János, Sebesi Árpád, Simon Albert, Szappan János, Szabó Sándor, Szikszai Ferencz, Szilágyi Lajos, Szörcei Gábor, ifj. Tamási József, br. Toroczky György, br. Toroczky József, dr. Ujlaki János, Wachsmann Kolos, Waschmann Péter, Vályi János, Veszprémi Antal, Végh János, Véri Sándor, Utcsás Lajos. Belépti díj személyenként 3 korona.

Szinész és gróf. Németh József a népszínház kitűnő komikusa, a napokban jött haza vendégszereplő körútjáról. Legutóbb Kikindán és Zsombolyán játszott s a közönség mind a két helyen lelkes óvációkban részesítette a jeles művészt, a ki a „Zsidó honvéd” czimszerepében s a „Bányamester” Zwackjában lépett föl. Németh József a mikor Zsombolyán időzött, gróf C s e k o n i c s Endrénak, a liberális gondolkodásáról és művészet pártfogásáról széles körökben ismert magyar főurnak volt vendége, a ki az oda-való szintársulatoknak igazi mecénása. — A vendégszerető mágus maga invitálta meg a művészt, s valósággal elhalmozta őt szeretetreméltóságával és előzékenységével. Megmutatta neki kincseket éró könyvtárát, remek műkincseit, valamint mintagazdaságát s egyáltalán megtett minden lehetőséget, hogy a művész otthonosan érezze magát a grófi kastélyban.

Kerestetik egy középkori egyszerű pántzártnok. Hol? megmondja a kiadóhivatal.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” eredeti táviratai.)

Erzsébet királyné utazása.

Budapest, jul. 2.

Erzsébet királyné Bártfára utaztában incognitó megtekintette Magos-Táttra vidékét. Poprádon Csáky gróf főispán fogadta. Uj-Táttra-Füreden kocsin József főherczeg vil-lájához hajtattott és megpihent. Tovább kocsziván, Tündérlak előtt leszállott, ivott Castor és Pollux-forrásból. Ezután visszakocsizott Poprádra és külön-vonaton folytatta útját Bártfa felé.

A királyné Bártfán.

Bártfa, jul. 2.

Erzsébet királyné megkezdte fürdőzését Bártfán. Ivott a forrás vizéből. Reggel az erdőben járt.

Érdekes nyilatkozat.

Vác, jul. 2.

Schusztér püspök meglátogatta a polgári leányiskolát, hol épen kiálltás volt. A csecse-becsék láttára odafordult egyik apáczához: Édes testvér, itt mindent látok, csak olyasmit nem, a mire szükség van az életben, valami foltozó munkát. A majolika-edényekre megjegyezte: Ez sem szegény embernek való, cseréptányér is ugyanazon szolgálatot teszi. Hosszan kifakadt az ellen, hogy tanítják a gyermekeket már iskolában fénytűzésre, a miben ha később nem lehet része, szocialista lesz belőle. A puritán püspök az egész kiállítást zugolódva nézte végig.

A nagyvezér terve.

Budapest, július 2.

Az új török nagyvezér, Szaid basa orosz-török szövetséget akar létrehozni, a kilátások biztatók.

Áthelyezés.

Székesfehérvár, jul. 2.

A Cistercita-rend egyik tanára a népárt ellen agitált. Steiner püspök jogtalanul beleavatkozván a rend ügyeibe, áthelyezte a tanárt büntetésből a bajai főgymnáziumhoz.

Levelezés Bulgária és a porta között.

Budapest, jul. 2.

A porta megkereste a bolgár kormányt az iránt, hogy a bulgáriai macedon egyesületeket oszlassa fel.

A bolgár kormány ezt nem tette, hanem a helyett jegyzéket intézett a portához. E jegyzékben a határon a törökök által megsebesített bolgár katonáknak 10 ezer frank kárpótlást követel.

Kijelenti ezenkívül a kormány, hogy a bolgár határ megvédését szigoruan kötelességének tartja.

Munkás-lázadás Makón.

Szeged, jul. 2.

A hadtestparancsnokságtól sürgős katonai segítséget kérték Makóról, mert munkás-lázadás van kitörőben.

Cseresnyés, makói rendőrkapitány Budapestre utazott a belügyminiszter informálása végett.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felölő szerkesztő és lapfajdos:

MAGYARY MIHÁLY.

Sz. 2257—1895.

458. (2—3)

Árlejtési hirdetmény.

Alulírott igazgatóság a kolozsavári m. kir. dohánygyár telephelyén lévő gyártási épület-fedélzet kijavításának biztosítása iránt ezennel versenytárgyalást hirdet.

Vállalkozni szándékozók szabályszerűen kiállított — 50 kros bélyeggel — Egyszázötven (150) frtnyi bántpénzről, mely készpénz vagy biztosítékként elfogadható értékpapírnak bármely magy. kir. adóhivatalnál letétbe történt helyezéséről szóló pénztári nyugtával nyilatkozva, kellően lepecsételt írásbeli ajánlataikat **folyó évi július hó 16-án délelőtti 10 óráig** ezen igazgatóság főnöki irodájában annál bizonyosabban nyújták be, mivel a később érkező vagy távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A benyújtandó ajánlatba az igényelt összeg számokkal és betűkkel tisztán kiírandó és határozottan kijelentendő, hogy ajánlattevő úgy az árlejtési, mint az általános szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti.

Az árlejtési és az általános szerződési feltételek ezen igazgatóságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

M. kir. dohánygyári igazgatóság.

Kolozsavart, 1895. évi június hó 27-én.

Sz. 800—1895.

460. (1—1)

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a kolozsavári kir. törvényszék 1894. évi 9692. számú végzése következtében Sipos Gábor ügyvéd által képviselt Kolozsavári kereskedelmi bank javára Löwy Dávid ellen 1000 frt s jár. erejéig 1894. évi november hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1310 frtra becsült bútör, kocsiló, szekér, tehén, gabonából álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a Kolozsavár városi kir. járásbírósa 6116—1895. számú végzése folytán 1000 frt tőkekövetelés, ennek 1894. évi július hó 9-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 56 frt 39 krtban bíróság már megállapított költségek erejéig Kolozsavart, külmagyar-utca 31. szám alatt leendő eszközölésére 1895. évi július hó 8-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében, készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsíron alul is el fognak adni.

Kelt Kolozsavart, 1895. évi június hó 24. napján.

PAP JENŐ,
kir. bírói végrehajtó.

MAGYAR LESZÁMITOLÓ- ÉS PÉNZVÁLTÓ-BANK

ERDÉLYRÉSZI FIÓKOSZTÁLYA.

Alulírott bank — tekintettel az utazási idényre — elvállal **értékpapírokat és értéktárgyakat** megőrzésre és kezelésre a Wertheim F. és Társa gyárában készült

Tűz- és Betörésmentes PÁNCZÉLSZEKRÉNYEKBEN.

Hitel-leveleket és utalványokat a külföld nagyobb városaira legutányosabb feltételek mellett állít ki.

Külföldi pénznemek mindenkor a napi árfolyamon kaphatók.

Bővebb felvilágosítással szolgál a

Magyar leszámítoló- és pénzváltó-bank

453. (3—7)

erdélyrészi fiókosztálya,

Kolozsavart, Belközép-utca 8. szám.

Eladó birtok.

Szarvas-Kenden (Szolnok-Dobokamegyében)

Nagy-Iklód vasúti állomástól másfél órányira fekvő, **id. Moldován Simon örökösei** tulajdonát képező tehermentes

281 hold tagosított birtok
szabad kézből eladó.

Értekezni lehet: Szamosújvárt Csász Jánossal (Felső viz-utca); Kolozsavart Moldován Simonnal (Főter 11. szám, Dr. Gergely Albert ügyvéd ur irodájában).

464. (1—3)

Bérbe adó

Székegy-Udvarhely mellett
körülbelül

400 hold jó minőségű birtok,

összes gazdasági épületek és felszereléssel, másfél millió forgalmu fedélcerép- és téglagyárral, nagy forgalmu savanyuvíz forrásokkal, 4 kerekű lisztelő malommal és cseretörővel, több kisebb nagyobb bérházal.

Értekezhetni **Ugron Ákos** országos képviselővel, **Budapesten, Paule-utca 12. szám.**

850. (27—30)

FÉMÖNTŐ.

Vörösréz, sárgaréz, bronz, zink öntvényeket készít modell avagy rajz szerint; bármilyen rendszerű **szivattyukat** készít javít; **cséplőgépek** igazítását s elromlott részeinek kicserélését elvállalja; **szeszgyári, fürdő-, bor- és sörcsapokat**, szóval a **fémöntés és esztergálás** körébe vágó minden munkát felvállal 342. (5—10)

Hart Hermann

37 év óta fennálló fémöntő és esztergályozó műhelye,
Kolozsavart, Külmagyar-utca 84. sz.

Mi az a PURINAL?

PURINAL
PURINAL
PURINAL
PURINAL
PURINAL
PURINAL

a legjobb és legbiztosabb ruhatisztító szer, mely a ruhákban lévő összes tisztálanságokat biztosan eltünteti; — miért is a

legjobban ajánlható mind azoknak, kiknek eddig ruhái tisztán tartása jelentékeny költséget okozott, mivel a

számtalan esetben lett kipróbálva, és jósága mindenki által elismertett. A

vásárlásánál, tekintve, hogy számtalan tisztító szer létezik, kérjük mindig cégünkkel ellátott

—t kérni, s csakis ilyent elfogadni, mivel a ruhák tisztításánál csakis a Purinal nyújt biztos sikert.

kapható minden előkelőbb üzlet és gyógyszerárakban.

Üvege csak 25 kr.

Főszékhelyi raktár:

VOJTEK ÉS WEISZ ARADON
gyógyár-üzlet.

Kolozsavart kapható: Burger Frigyes, Weick József, Csiky L., Bartsay M. és Kónya Sándor keresk. uraknál. 250. (17—30)

ELŐPATAK GYÓGYFÜRDŐN,

melynek több kiállításán kitüntetett gyógyvize Európa legjelesebb bálneológusai által a világ legelső égvényes, vasas savanyuvizének jelentetett ki:

az évad május hó 15-étől szeptember hó végéig tart.

Ez ásványvizek különösen a következő betegségekben bizonyultak be biztos hatásuknak: a gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorfégés s a túlságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és bélzabában, altesti vérbőségben, vérpangásban, aranyérbén, rástörő és kedélykórban, máj- és lépdeganatokban, az epe kivetető csöveinek hurutos bántalmaiban, sárgaságban, epekövekben, a poszgerj s váltólázakból származott lépdeganoknál, fejlődési sápkórban s az ezen alapuló hórszám zavarokban, s különösen vérszegénységi állapotokban, a vesék és húgyhólyag hurutos bántalmaiban, kezdődő húgy- és fűvénkö-lerakódás s húgykő képződéseknél, a méh idült tömüléseinek, dagainál, fehérhólyás, a nemi részek gyengeségeiben, angol kórban, köszvény- és csuszajokban.

Az ásványviz használatával kapcsolatosan újonnan berendezett **meleg- és hideg ásványvíz-fürdők, friss kecske-tej, hidegvíz-gyógyfürdő, massage, svéd tornászati** áll az azt igénylők rendelkezésére.

Van orvos, gyógytár, távirat, posta. 600 szoba áll a közönség rendelkezésére napi ár 60 krtól fennebb. A szobák árai május 15-től

július 1-ig és augusztus 15-től szeptember 15-ig 30%-al olcsóbbak. Az éttermekben nagyon jutányosan étkezhetni.

Szórakozásul vannak: parkok erdei sétányok, olvasó-, zongora- és társalgó terem, tornászati, csolnakázó tó, színház, hangversenyek, bálók s kirándulások; ugyisint egy első rangú cigány-zenekar.

Vagyontalan betegek hatósági ajánlat mellett ingyen lakásban és gyógydíj-mentességben részesülnek.

A bármely irányból jövő gyógyvendégek a földvári vasút-állomáson szállanak ki, honnan az 1 óra távolságra eső Előpatakra magán- és társas kocsik szállítják a gyógyvendégeket; társas kocsin, ha csak egy személy jelentkezik: 2 frt; több személynél személyenként 1 frt 30 kr. fizetendő. Egy magán kocsij: 3 frt. Ezen kocsikra jegyek a földvári állomástól kaphatók.

Minden megkeresésre utasítást és felvilágosítást készséggel ad

Előpatak, 1895. május 10-én.

368. [8—20]

A FÜRDŐ-IGAZGATÓSÁG.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE,

Budapest, Alkotmány-utca 31. szám.

172. (34—50)

Adriance, Platt & Co.
new-yorki gépgyáros

„kizárólagos képviselősege“

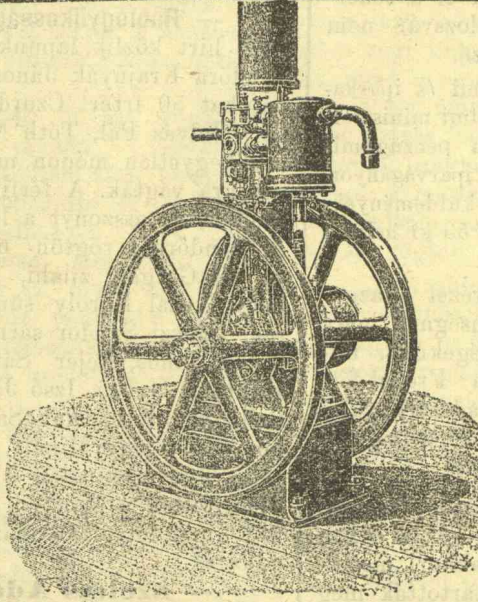
Fűkaszaló,

Marokrakó, arató

és Kéveköto arató

gépeire.

Kitűnő magyar bizonyítványok.

Bánki Csönka

szabadalmazott

1, 2 és 4 lóerejű

gazdasági

Petroleum

Mótorok

képviselősege.

Mindenemű kipróbált szolid kivitelű gazdasági gép jutányos beszerzése.

Nyári idényre ajánlunk kitűnő minőségű és jutányos áru:

gépölajokat,

kocsi-kenőcsöket,

petroleumot,

zsákokat, ponyvákat, kőszet,

vasneműeket, továbbá

Megbízható Műtrágyákat.